

Aleg. 232

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wykształcenia kobiet w zakresie gospodarstwa wiejskiego i domowego.

Wysoki Sejmie!

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 14. lutego 1907 Ls. 29 Komisya gospodarstwa krajowego zdaje sprawę z czynności Wydziału krajowego w przedmiocie wykształcenia kobiet w zakresie gospodarstwa wiejskiego i domowego.

Coraz trudniejsze warunki, w jakich pracują rolnicy, zwróciły od szeregu lat ich uwagę na ważne działy gospodarstwa wiejskiego stanowiące odpowiednie pole dla pracy kobiecej. Wykształcenie kobiet w zakresie gospodarstwa wiejskiego może być niepomiarłą dźwignią spotęgowania produkcji rolniczej, nadto otwiera korzystne pole dla pracy zarobkowej ze względu na popyt wzrastający za kobietami uzdolnionymi do zajęć w gospodarstwie wiejskiem.

Komisya mniema przeto, że dążenie do kształcenia kobiet w powyższym kierunku zasługuje na wszechstronne poparcie.

Jako wytyczne w tej mierze mogą posłużyć środki i sposoby stosowane w krajach środkowej i zachodniej Europy podane w sprawozdaniu Wydziału krajowego. Kształcenie kobiet w zakresie gospodarstwa wiejskiego odbywa się w tych krajach w gospodarstwach prywatnych, w szkołach gospodarstwa domowego i wiejskiego wreszcie za pomocą kursów dla kobiet obejmujących jedną lub kilka gałęzi gospodarstwa wiejskiego. Rozchodzi się zaś w tych zabiegach po pierwsze o kształcenie gospodyń wiejskich dla prowadzenia własnego gospodarstwa włościańskiego lub rolniczego małomiejskiego, — po drugie o kształcenie szafarek, klucznic it. p. dla gospodarstw większych oraz kształcenie nauczycielek dla szkół i kursów.

W krajach austriackich znajduje się 12 szkół gospodyń wiejskich, oprócz tego odbywają się kursa letnie dla kobiet przeważnie przy zimowych szkołach rolniczych.

W kraju naszym podejmowano od r. 1888 kilkakrotnie starania o utworzenie zakładów dla gospodarczego wykształcenia kobiet. Starania te jednak nie odniosły skutku bądź dla braku osoby lub instytucji zupełnie odpowiedniej do utrzymywania takiej szkoły, bądź z powodu zbyt wysokich kosztów założenia zakładu krajowego, najwięcej zaś z powodu braku dostatecznej ofiarności na ten cel ze strony czynników miejscowych.

W r. 1899 za inicjatywą powiatu Łańcuckiego powstała pierwsza szkoła dla gospodyń włościanek w Gorliczynie, przeniesiona następnie do Albigowej. Szkoła jest subwencyonowana z funduszu krajowego. Jakkolwiek szkoła niema dostatecznych sił nauczycielskich i zbywa jej na własnej oborze, to widocznie program nauki jest zasadniczo dobry i odpowiednio jest prowadzoną. Dowodem tego jest bardzo pomyślny popis z kursu ostatniego zimowego r. 1905/6., który ukończyło 18 uczennic. Statut szkoły określa jako jej cel kształcenie dziewcząt wiejskich 1) na samodzielne zarządczynie w gospodarstwach włościańskich, 2) na uzdolnione pomocnice gospodarskie w gospodarstwach większych. Kurs dla gospodyń wiejskich trwa 6 miesięcy od 1. listopada do końca marca, kurs dla pomocnic gospodarskich trwa 6 miesięcy od 1. maja do końca października.

Kandydatki na kurs pomocnic gospodarskich muszą odbyć przedtem kurs gospodyń wiejskich. W skład nauki wchodzi oprócz pouczeń teoretycznych przeważnie zajęcia praktyczne w domu, na obejściu gospodarskiem i w ogrodzie.

W Olesku otwarta została z końcem r. 1905 staraniem prywatnych osób szkoła gospodarska dla kobiet. Szkoła ta znalazłaby przychylnie usposobienie u ludności, gdyby brak odpowiedniego rozmieszczenia i urządzeń szkolnych nie stały temu na przeszkodzie.

Komisya uważa zgodnie z Wydziałem krajowym za pożądane, aby za przykładem Albigoj powstawały w kraju jaknajliczniej szkoły gospodyń wiejskich, a to na tej podstawie, że gruntu i lokalu miałyby dostarczyć czynniki miejscowe, resztę zaś wydatków pokrywanoby subwencją krajową i rządową.

Komisya uznaje, że program nauki o dwóch celach powyżej przytoczonych, przyjęty w szkole w Albigoj, jest dla naszych stosunków odpowiedni.

Komisya wyraża w końcu przekonanie, że dla ugruntowania sprawy kształcenia kobiet w gospodarstwie wiejskiem jest niezbędne przygotowanie sił zawodowych nauczycielskich a to za pomocą stypendyów udzielanych na naukę odnośną w zakładach zagranicznych.

Ze względu że komisya budżetowa w międzyczasie podniosła pozycję odnośną preliminarza przez Wydział krajowy proponowaną z 8.000 k. na 10.000 k., Komisya gospodarstwa krajowego przyłącza się z gotowością do rzeczonyj uchwały Komisji budżetowej i wnosi na podstawie niniejszego sprawozdania:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Do budżetu krajowego na r. 1907 wstawia się 10.000 koron do dyspozycji Wydziału krajowego na subwencyonowanie szkół gospodarstwa wiejskiego dla kobiet założonych przez powiaty, gminy, towarzystwa rolnicze, zakony żeńskie lub osoby prywatne — wreszcie na stypendya dla kandydatek na nauczycielki w tych szkołach.

Warunkiem udzielania subwencji powyższym szkołom będzie dostarczanie przez czynniki miejscowe pomieszczenia dla szkoły oraz potrzebnych dla niej urządzeń (ogrodu, stajni, kurnika i t. p.) a następnie przyjęcie statutu organizacyjnego i planu nauk zatwierdzonego przez Wydział krajowy.

W statucie winno być przepisaniem, że szkoła podlega nadzorowi Wydziału krajowego i że mianowanie sił nauczycielskich wymaga zgody Wydziału krajowego.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby wzięt pod rozważę wydatniejsze poparcie szkoły gospodarstwa dla kobiet w Olesku ewentualnie przeniesienie jej przy pomocy kraju do Zamku Oleskiego i przedłożył Sejmowi na przyszłej sesji wnioski w tej mierze.

Niniejszem sprawozdaniem załatwioną zostaje petycja z dnia 28. lutego L. 1516/1243 o założenie w Dobrzechowie szkoły gospodyń wiejskich.

Przewodniczący:

Gorayski

Sprawozdawca:

Krzysztofowicz.